

Вікторія ХУДАВЕРДІЄВА,

*к. екон. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
економіки і маркетингу ХДЗВА*

Богдан БОБРОВ,

магістр ХДЗВА

УМОВИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ І ЇЇ ВПЛИВ НА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Розвиток регіону — це комплексний процес зміни економічної, соціальної, екологічної, політичної, духовної сфер (цей перелік можна продовжувати), які приводять до якісних перетворень у напрямі поліпшення умов життєдіяльності людини.

Регіон є невід'ємною частиною не тільки адміністративно-територіального устрою, але і всієї економічної системи країни. Регіон, будучи агломерацією продуктивних сил, характер яких визначений природно-географічними, соціально-економічними, демографічними і іншими особливостями, виступає центральною ланкою економічного розвитку в масштабі всієї держави. Розвиваючись, відроджуючись після депресивного стану, долаючи кризи і прогресивно функціонуючи, кожен окремо взятий регіон вносить свій внесок в розвиток економіки всієї країни. Тому проблеми стійкості розвитку регіонів не перестають бути актуальними і в даний час, коли глибокі трансформації в економіці роблять її найуразливішою і чутливішою до дії самих різних чинників.

Світовий досвід свідчить про те, що держава є стійкою і життєздатною лише в тих випадках, коли його суб'єкти (адміністративно-територіальні утворення) є політично стабільними, економічно і соціально життєдіяльними [1]. Регіональний розвиток — це складний і комплексний процес, який має:

а) свій зміст — процес виробництва і відтворення;
б) матеріально-речовинні носії — чинники економічного зростання;
в) кількісні і якісні показники, що характеризують соціально-економічний результат як суспільне багатство в різних його формах [2].

Соціально-економічний розвиток регіонів в значній мірі залежить від об'єму і ефективності використання економічного потенціалу їх території, який є основою існування і життєдіяльності регіону. Економічний потенціал регіону визначається його природними ресурсами, засобами виробництва, трудовим і науково-технічним потенціалом.

В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи його діяльності.

Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів розвиток місцевого самоврядування фактично зупинився на рівні територіальних громад – міст обласного значення, оскільки переважна більшість територіальних громад через

їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку фінансову базу виявилась неспроможною виконувати всі повноваження місцевого самоврядування.

У зв'язку з цим була розроблена Концепція реформи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням положень Концепції державної регіональної політики, національного і міжнародного досвіду становлення та організації (функціонування) місцевого самоврядування, документів Ради Європи, зокрема Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи щодо розвитку місцевої демократії з метою визначення засад розбудови оптимальної, ефективної системи належного, добросовісного місцевого самоврядування в Україні [3].

Місьцеве самоврядування базового та районного рівнів повинно будуватися на новій територіальній основі. Її параметри та шляхи формування визначаються Концепцією реформування адміністративно-територіального устрою України. Одним із найголовніших завдань реформи місцевого самоврядування є проведення розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Повноваження до органів місцевого самоврядування передаються державою, якщо:

- повноваження неможливо чи недоцільно виконувати органами виконавчої влади;

- на відповідному адміністративно-територіальному рівні створені представницькі органи місцевого самоврядування та підпорядковані їм виконавчі органи;

- повноваження, що передаються, повинні бути стандартизовані, для чого необхідні чіткі вимоги до якості відповідних публічних послуг, встановлені критерії оцінки, індикатори успішності виконання повноважень;

- повноваження передаються на максимально низький рівень, на якому можливо і доцільно здійснювати ці повноваження з огляду на кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал та ресурси, необхідні для реалізації повноважень на такому рівні;

- органи місцевого самоврядування готові та спроможні виконувати надані їм повноваження;

- органи місцевого самоврядування мають достатні інструменти здійснення місцевої політики по відношенню до переданих повноважень, регуляторні, інституційні, інформаційні можливості;

- забезпечено ефективний зворотній зв'язок між державою та місцевим самоврядуванням у вигляді встановлення відповідних інституцій і створення системи консультацій між державними органами та органами місцевого самоврядування через їх асоціації;

- забезпечений належний рівень фінансування повноважень у вигляді закріплення частини податків та підтримки державою органів місцевого самоврядування, що ґрунтується на чітких, об'єктивних критеріях;

- забезпечено ефективний контроль місцевими державними адміністраціями за дотриманням органами місцевого самоврядування Конституції та законів України;

- створено адекватну систему зовнішнього контролю з боку громадськості.

Рівень децентралізації влади повинен відповідати співвідношенню двох показників – свобода органів місцевого самоврядування в прийнятті рішень та їх політична відповідальність за прийняті рішення. Система організації влади на території повинна забезпечувати гармонізацію органів державної влади з органами місцевого самоврядування.

Реалізація Концепції сприятиме:

- посиленню правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування;

- доступності публічних послуг, підвищенню їх якості;

- впровадженню механізму здійснення місцевими держадміністраціями та населенням контролю за наданням органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади публічних послуг;

- запровадженню стандартів (нормативів) якості публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, критеріїв оцінювання якості;

- створенню сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм прямого народовладдя;

- формуванню ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць;

- утворенню об'єднаних територіальних громад, спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення;

- соціально-економічному розвитку територіальних громад і регіонів;

- стимулюванню економічного розвитку територій у результаті удосконалення механізмів впливу органів місцевого самоврядування на визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку;

- визначенню чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпеченню повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та недопущенню наявності в межах території громади інших адміністративно-територіальних одиниць такого ж рівня;

- утворенню виконавчих органів обласних та районних рад;

- зміні статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території;

- забезпеченню розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими

держадміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади [3].

Сьогодні регіони України в своєму соціально-економічному розвитку повинні забезпечувати економічне зростання за допомогою такої господарської діяльності, яка і по своїй структурі, і за своїм змістом не суперечила б принципам стійкого розвитку, сприяла створенню сприятливих умов для життя і соціального благополуччя населення.

Список використаних джерел

1. Василенко В.Н. Архітектура регіонального економічного простору: Монографія / В.Н. Василенко // НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. — Донецьк: ТОВ південний «Схід, ЛТД», 2011. — 311 с.
2. Максимова Т.С. Формування механізму діагностування та прогнозування економічного і соціального розвитку регіонів: Дис. ... д-ра екон. наук / Т.С. Максимова // Донецьк, 2010. — 447 с.
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Офіційний вісник України від 18.04.2014 — 2014 р., № 30, стор. 18, стаття 831, код акту 72156/2014.

ЗАЯВКА
на участь у роботі всеукраїнської науково-практичної конференції
Управління інноваційним розвитком території
(30 жовтня – 30 листопада 2015 р.)

Прізвище, ім'я, по батькові	Худавердієва Вікторія Анатоліївна, доцент Бобров Богдан, магістр
Науковий ступінь, вчене звання	к. екон. н., доцент магістр
Місце роботи	Харківська державна зооветеринарна академія
Посада	доцент кафедри менеджменту, економіки і маркетингу ХДЗВА
Поштова адреса організації	62341, Харківська область, Дергачівський район, сmt. Мала Данилівка, вул. Академічна, 1
Контактний телефон	0508341270 Тел./факс (05763) 5-74-73
E-mail	zoovet@zoovet.kh.ua http://www.zoovet.kh.ua
Назва доповіді (повідомлення)	УМОВИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ І ЇЇ ВПЛИВ НА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ